

parool 10 feb '14

Hadden we naar Hans Janmaat moeten luisteren?

TONEEL
HOLLANDSE LUCHTEN 1:
JEREMIA

Door Sadettin Kirmiziyüz en Marjolijn van Heemstra, Frascati Producties Gezien 7/2
Waar Frascati Nog te zien Aldaar t/m 15/2, daarna tournee

★★★★☆

“Meestal waren we niet boos, maar gewoon thuis.” Theatermakers Sadettin Kirmiziyüz en Marjolijn van Heemstra –prototype ‘linkse Gut-menschen’– vertellen over hun bezoek aan Wil Schuurman, secretaresse en later echtgenote van Hans Janmaat, in de jaren tachtig en negentig Kamerlid van de Centrum Democraten. Met zijn afkeer van de multiculturele samenleving was hij één van de meest gehate Nederlanders.

Is hij niet de wegbereider van de populist en de reaguurder van vandaag? Waarom konden zijn uitspraken ‘Vol is vol’ toen volstrekt niet door de beugel en klinken ze nu zo tam? Hadden we naar hem moeten luisteren? Met deze vragen gingen de twee makers op zoek naar antifascisten, allochtonen en CD’ers uit die tijd.

In een vlotte, slimme voorstelling behandelen ze een enorme veelheid aan thema’s: de radicalisering van moslims, aangespoelde walvissen, fantasy games en de Neverending Story, Anne Frank en de Mars der Beschaving. Steeds is er de tegenstelling: Kirmiziyüz die het gesprek aangaat en zijn woede ziet verdampen als hij zijn tegenstanders leert kennen, en Van Heemstra die wanhopig op zoek is naar morele zekerheden.

Maar de eindconclusie is niet bijster optimistisch: in Nederland eindigen politieke en ethische conflicten óf in doodsverwensingen en geweld – de reaguurders en de antifascisten die het hotel waar de CD vergaderde in de fik staken – óf in de zachte sentimentaliteit van de persoonlijke verhouding – Kirmiziyüz die ontdekt dat zijn Twiternemesis Gekke Toon een doodgewone vrouw is die van schildpadden houdt.

Misschien biedt de kunst uitkomst als plek om conflicten serieus aan te gaan, zonder dat ze per se moeten worden opgelost? Wil Schuurman zat bij de première in elk geval op de eerste rij.

Simon van den Berg